

עין משפט
גור מצוה

יג:

מאימתי פרק ראשון תענית

מסורת הש"ס

אין הבגורת רשאה לנוול עצמה. אומר ר"י דהא רשאה לנוול דוקא
אלא ה"ק אין הבגורת חייבת הא נערה חייבת:

אלא בצינון וקאמר נערה רשאה כלומר דלמסורה ולא אמרת
דבצינון מותר וקשה לרנא דלמך דבצינון מותר משמע כי קמתי

אכחול ואפירכוס: ורנא אבד רב
יצחק בשופע תפלה. והכי פסק
בשמעתא דתפלת תענית בשומע
תפלה ואין יחיד קובע ברכה לעצמו
לכך נרץ כשאומר ענוו בש"מ
(דנרץ) לאומרו קודם שאומר הברכה
כשמגיע לענוו קודם שיתחיל לומר כי
אמה ש"מ עמך ישראל נרחמים יאמר
ענוו ולא יתחום אלף יאמר כי אמה ה'
עונה בעת לרה ומשיל ואמתי כי
אמה ש"מ עמך ישראל נרחמים בל"י
שומע תפלה אלף שלח זכור אומר
גואל ישראל וקובע ברכה וחומס:
תנא ושייר. פי' תנא עשיית
מלאכה ושייר כ"ד ברכות
פי' כ"ד ברכות שכתבתינה היו
מוסיפין ו' ברכות דמפרש לקמן
כ"ד (דף טו.) : מאי שירי דהאי
שירי ב' פי' דמשום חדה מילתא
לא הו' (א) לתנא דשייר וא"ת הכא
קאמר דלא תנא ושייר דאין אין בין
קאמר דמשמע דאין בין זה לזה אלא
אלו בלנד וקשה דהא בגמילה
(דף ק) קמתי אין בין דנדרים לנדבות
אלא שהנדרים חייב בנחמיות ונדבות
אינו חייב בנחמיות ואני וידעין דיש
(ש) חילוק אחר דנדרים אינן נאים
אלא מן החולין דכל דבר שנחמסה
אינו כל אלא מן החולין ונדבות
נאות על המעשר דלמך דנדרים (דנדרים
ס) ונחת שלמים ואלתא דכמי
גמי מעשר וי"ל דהתם נמי דזה וזה
שוה ודמי מילי גמי שלמים ים חילוק
והא דקמתי אין בין מיירי בעולות דאין
בין עולות דנדרים לעולות דנדבה
אלא שהנדרים חייב בנחמיות מה שאין
בין עולות דהא אין בין עולות דנדרים
לעולות דנדבות אלא חילוק זה דהא
כל עולות אינן נאים אלא מן החולין: (א)
ותסברא ורנא שירי תיבה. פי'
(א) מפרש לקמן (דף

אין כפוגרת. שהביאה שתי עשרות רשאה לנוול את עצמה אלף
מחשבתה כדי שיקפלו עליה (א) הא נערה שאינה ראויה להינשא עדיין
עד שתבגר רשאה דנת מיזב לבילות היא וקטנה אינה חייבת ולא כלום:
כימי אבל אביה ארבע לבילות רשאה שמת בנו. אי נמי שמת

אביה ממש אע"פ שהיא בת חוב
אבילות אינה רשאה לנוול: אלף חזו
בלוין. ופ"ה נערה אינה רוחלת בזוג
אלמלא דלאלף אף בזוג אסור: אביחול
ואפירכוס. ולא קא מיירי נרחמיה כלל.
פירכוס בשמיע כזוב שנגדים רחמיה
בנפוף: ואלא אומר. "מדמוקמין לה
בכחול ופירכוס הוא הדין למכנסת:
תפלה תענית. ענוו: בין גואל לרופא.

ברכה בפני עצמה: ופי' יחיד. משום כל
כך שיהי מתקין לו ברכה בפ"ה דהויכף
בתפלתו: בשומע תפלה. שכולה בלנד
הברכה וחומס בשומע תפלה דאותה
ברכה ותחיתמה בשמע בין תענית
בין אכל מילי: אין בין יחיד לבזור.
גמי תענית: שוה. יחיד מתפלל לבזור
תעניתו שמונה עשרה וכולה תפלת
תענית בשומע תפלה: פשע עשירה.
דקבע ליה בין גואל לרופא. תסם תפלה
קרי שמונה עשרה דברכה ונמלטיס
דיבנה מקורה דלמריין בברכות
(דף כה.) : כ"ד הויין. (א) כפירקין
דלקמן (דף טו.) : דכ"ד ברכות הוו
ביומא דתעניתא והכא קמתי י"ט ותו
לא: וזכור. יחיד שקיבל עליו תענית
שקיצל תענית זכור: כקמייתא.
תענית ראשונה (א) ליתכא כ"ד
דלמריין נפרק סדר תעניתו כ"ד
בגמי: דאלו מותרין בשמיים
מלאכה וכו'. ראשונה דלא תמיירי
כו'י האי (א) הא לכ"ד ברכות זה וזה
שיון. וק"ס דליתנהו לכ"ד בלמעניות
מדקמתין קמייתא דליכא כ"ד
מכלל דבלמעניותא לימנחו ולא הו'
ליתנהו אלף בלמעניות דקמתי תסם
ומשום דהא מילתא קמייתא מש"ה
פרק ליה מכ"ד דליתנהו בלמעניות:
סנא ושייר. תנא מילי דליתנהו בין
בלמעניות בלמעניות ושייר. אין בין
לאו דוקא הוא דמוכח לקמן גמי
אריך: ה"ג מאי שירי דהאי שירי אלף
כאיסורי קא מיירי כפסולת לא קא
ליתנהו ומתן דגריס שירי מיהא מילי
את המינה כו' שיבוש הוא דלאינה
אלא בלמעניות דכנסמן ומיפשע
פשיטא ליה דלאינה אלף בלמעניות:
מאי שירי דהאי שירי. ולא אורחא
דתנא למתני כל מילי ולשוריי חלף
ולכי לא חשיב לכו בלון בין
דנתפלה לא קמיירי: בלמעניות
נמי ליכא כ"ד. אלף בלמעניות
דלמריין תסם: שבלול. האחרונות
מתריעס וועלין דקמן נמי בנתתי (א)
הא לכ"ד זה וזה שיון דנתרובייח ליתנהו:

גילוי הש"ס

ר"י ר"ה את אביהו.
דמוקמין לה בביתו ב' ה'
ומינה את מלא דמחמיה
הוא ר"ה קמל לעל דמחמיה
רנא אבד צעק וי"ל כלל
אלקמה פירכוס ויחמל. נם
למא נרץ ליה ליה
חוקמיה ואלה נמי
רמינהו לעל דמחמיה
ליעלו מנכח כמות מים
ויחמל מיה דלכל אבד
במחמיה וי"ל:

מוסף רש"י

אדבריה. הנהיג ומילין פמו
דמחמיה פמיל. ובינה (ס.)

רבינו הגנאל

אמר רבא אמר אבד כל שבעה
אפילו בצינון ומאי שנא מבשר
אין ישיין ליה דחי. דחי. כבשר
ר"י ישיין ליה כו' בריהו
פסחיה. אבל רחמיה דמחמיה
תענוו לא תחירו. לימא
מסייעא ליה אין הבגורת
רשאה לנוול עצמה בימי אבל
כ"ה אביה. אבל הנערה שירי
לנוול עצמה ושייר דלחין
אפילו בצינון. ושי"מ אבל אפי'
בצינון אסור. דחי לא.
הבגורת אסורה לכתול
ולפירכוס. ורנא תפלה אבדו
זה (אמר) [ואת] [הבגורת]
שערו חכמי בעת המוסב
כסותו מימי. אמר רב חסדא
בעת ימי מוסב. מימי
ולא חסדא ולא כחול. אמר
רב חסדא ורנא אבדו אבל
אפי' בתכבושת. ודילכתא
אפי' לרחוץ כל גופו כל
שבעה בין בחמין בין בצינון.
אבי מנו דיו ורגליו בחמין
אמר ובענון מותר. ולפון
אפי' כל שהוא אסור. ואם
ליבד הוורחא מותר. לפרק
שבו טוב. ריש רב יצחק יחיד
שקבל עליו תענית מתפלל
ענוו בין גואל לרופא.
ואקשינן עליה. ויחיד יחיד קובע
ברכה לעצמו. אלא מתפלל
ענוו בשומע תפלה ככלל
הברכה. ואינו מתפלל אותה
ברכה בפני עצמה. ומוחזקין
עליה מהא דרנא. מה בין
יחיד ליחיד אלא שזה
מתפלל (שמונה) עשרה ואלו
מתפללין יחד. הני רמי'
אלימא יחיד המתפלל בינו לבין עצמו עם הציבור. ויצבור דקמי' שילוח ציבור היורד לפני התיבה. האי י"ט ברכות מתפלל
בענית. כ"ד מתפלל. כדתינ עמד בתפלה מותרין לפני התיבה זקן ודול כו' ואומר לנפיהו כ"ד ברכות. וישנין הכי קמי'
אין בין יחיד וקמי' בצבור כדאמין ליחיד המתפלל חוץ לבית הכנסת. אלא שזה היורד הנוסע בחוץ מתפלל י"ט ויחיד המתפלל
בבית הכנסת י"ט ברכות. אלא [אין] יחיד קובע ברכה לעצמו. ושני. לעולם יחיד יחיד קמי' בצבור. וצבור שילוח ציבור ממש.
וזה שילוח ציבור המתפלל י"ט ברכות בחמיות ראשונה הוא שאם בין כ"ד ברכות. לפיכך זה המתפלל י"ט וזה המתפלל י"ט.
ואקשינן. והא תעניתא אמצעות דקמי' דאסור במלאכה וכו' ורנא כ"ד. ושני. האי תנא באיסורא קמיירי. כלומר
אסור במלאכה וכו' הוא דמיירי. בתפלת לא קמיירי. אי בעי תימא כ"ד ברכות באמצעותא נמי ליכא. ואקשינן. והא
תנא אין בין שלש אמצעות לשבע אחרונות אלא שבאלו מתריעין ותעלין את החנויות. הא ולכל דבריהן (א) זה שיון. לעולם
אימא לך באמצעות נמי אין כ"ד ברכות בון. ותנא מקצת מן שיש בשבע אחרונות ואינם בשלש אמצעות ושני אחרונות
בגון בני כ"ד וכו' וכו'.

הגרות הב"ח

(א) נמי יחיד קמי' כ"ד פי'
כ"ד מלא בקמייתא דלמא
כ"ד כ"ד. (א) נם חמי יחיד
דהאי שירי (ומו) ואלו אין בין
קמי' חמי. ורי' מפשי'
למא דלא נרשתי ליה ככל
הוא דהא דמקמל הוה אלא
והא אין בין קמי' ומשני חמי
וישיר כלומר ואין בין לוי דוקא
אין חמי מפי' ליה הו' חמי
אין בין קמי' אלף לך שיש
מלא דלמעניתא נמי לא
מלא כ"ד א"כ הא קמתי לא
בין ג' ראשונה פי' דוקא אין
בין קמי' ולפי' סריך פסוק
ויכח הכא נמי תנא ושייר והא
אין בין קמי' דקמי' דהאי חמי
אין נמי דוקא קמי' כתיב
דירשא ומשני תכנסת כי
כלומר ע"כ ירשא קמי' אין
בין דוקא ובפ"ה לא דוקא
הוא דהא שירי מיהא פי'
(א) ר"י ד"ה אין סיבתא
ובי' שיקטיל עליה הפ"ד
ואח"כ הדין בימי אבל ואח"כ
מ"ד הא נערה: (א) ד"ה כ"ד
הוא כדתינ כפירקין דלקמן:
(א) ר"ה כקמייתא בני תעניות
לשבעת הפ"ד והבי' דליכא
כו': (א) ר"ה דהאי פי' כולי
האי הפ"ד ומה"כ כו' פי'
מדקמתין כקמייתא ופי'
ומשום דבהא מילתא
לאו נטוין כי כלומר כלמורה
ואין אופירי' דבצינון מותר:
(א) ר"ה חמי לא הו' ליה
למא לשייר כי אלף און בלנד
והא בגמילה דהני כלל
ותענית וקמי' מתקין: (א) בא"ד
ואני וידעין דים בבידן חילוק
אחי כו' כלות מן המשבר
דבריה ונחת מלמס ואלתא
גמי משבר וי"ל דהתם נמי
לכל דבריהם זה וזה שיה
ובני מילי דיש גינהס חילוק
וכי שלמים וזה דקמי' אין
בין פ"ה: (א) ר"ה ומתפלל כי
פי' דבמפרש לקמן כי
בשוי' העיר בלמעניות אבל
לא באמצעות הפ"ד ואח"כ
מ"ד ומתפלל ורנא שירי:

רבינו גרשום

אין הבגורת רשאה לנוול
עצמה. לפי' ששומרה על
ספק ורואיה ליבשא. אלימא
בחסין. אין הבגורת רשאה
לנוול עצמה. כלומר דיכולה
לרחוץ בחמין. אבל לאו
בצינון. אלא רשאה
לנוול רשאה דאמר אבל בצינון
מותר. לא כי קמי'. אין הבגורת רשאה לנוול את עצמה ורנא
ליכא אלא לפניהו פסחא. אבל בצינון תענוו. לפיכך אסור. באבדו ונערה
רשאה לנוול עצמה. (שי"מ) דאבל אסור בין בחמין בין בצינון. ורנא שירי. לא כי קמי'. נערה רשאה לנוול בביתו ופירכוס.
אבל בצינון מותר. ולא חיי שירי. ופי' יחיד קובע ברכה לעצמו. לפיכך זה המתפלל י"ט וזה המתפלל י"ט.
תפלה ואינו מברך ברכה לעצמו. הני. ושי"ן. כ"ד חוויין. כדמפרש לקמן. ותנא שיה מתפלל תשע עשרה. אלא דקובע ברכה
לעצמו. שפברך העונה בעת צרה. (נדקא קשיא לך רנא) חוויין כ"ד ברכות. בקמייתא. בשלש תעניות ראשונות קא מיירי.
ליכא בזה כ"ד ולא חיי אלא י"ט. ולעולם אין היחיד קובע ברכה לעצמו. אלא שבאלו. אמצעות. אסורין באבדו. ורשאותו
מותרין במלאכה. לא לעשרים וארבעה זה וזה שיון. כי חייב דבאמצעות איכא עשרים וארבעה הכא נמי איכא אבדו קובע ברכה
ולא מצות לתרוגי דצבור מתפלל י"ט בשי"ן. והא איכא כ"ד. אלא ביחיד שקיבל תענית צבור. בשומע תפלה. שכולל בשמיים
לעצמו. ה"ג. תנא באיסורין קא מיירי. כלומר. לעולם בלמעניות ליכא כ"ד. והא ולא קמי' שבאלו פי' כ"ד שבאלו אין כ"ד.
אבל לא ביוחיד. אלא לא ביוחיד. דאין יחיד קובע ברכה לעצמו. ואפי"ה. לעולם בראשונות ליכא כ"ד. ולהכי לא קמי' שבאלו פי' כ"ד
בא"י אין כ"ד. דבאמצעות נמי אין כ"ד. (א) ח"ג. תנא ושייר. ולא (גרש"מ) נמי. כלומר. שירי כ"ד. דבשבע איכא באמצעות ליכא. והא אין בין קמי'. ומשמע דהוי דוקא. כי היכי דאמרין דאין בין קמא דוקא. אלא דליכא בנייהו אלא מתריעין וועלין
אל לכ"ד שיון. אלא באמצעות איכא כ"ד.

הגרות הב"ח

(א) נמי יחיד קמי' כ"ד פי'
כ"ד מלא בקמייתא דלמא
כ"ד כ"ד. (א) נם חמי יחיד
דהאי שירי (ומו) ואלו אין בין
קמי' חמי. ורי' מפשי'
למא דלא נרשתי ליה ככל
הוא דהא דמקמל הוה אלא
והא אין בין קמי' ומשני חמי
וישיר כלומר ואין בין לוי דוקא
אין חמי מפי' ליה הו' חמי
אין בין קמי' אלף לך שיש
מלא דלמעניתא נמי לא
מלא כ"ד א"כ הא קמתי לא
בין ג' ראשונה פי' דוקא אין
בין קמי' ולפי' סריך פסוק
ויכח הכא נמי תנא ושייר והא
אין בין קמי' דקמי' דהאי חמי
אין נמי דוקא קמי' כתיב
דירשא ומשני תכנסת כי
כלומר ע"כ ירשא קמי' אין
בין דוקא ובפ"ה לא דוקא
הוא דהא שירי מיהא פי'
(א) ר"י ד"ה אין סיבתא
ובי' שיקטיל עליה הפ"ד
ואח"כ הדין בימי אבל ואח"כ
מ"ד הא נערה: (א) ד"ה כ"ד
הוא כדתינ כפירקין דלקמן:
(א) ר"ה כקמייתא בני תעניות
לשבעת הפ"ד והבי' דליכא
כו': (א) ר"ה דהאי פי' כולי
האי הפ"ד ומה"כ כו' פי'
מדקמתין כקמייתא ופי'
ומשום דבהא מילתא
לאו נטוין כי כלומר כלמורה
ואין אופירי' דבצינון מותר:
(א) ר"ה חמי לא הו' ליה
למא לשייר כי אלף און בלנד
והא בגמילה דהני כלל
ותענית וקמי' מתקין: (א) בא"ד
ואני וידעין דים בבידן חילוק
אחי כו' כלות מן המשבר
דבריה ונחת מלמס ואלתא
גמי משבר וי"ל דהתם נמי
לכל דבריהם זה וזה שיה
ובני מילי דיש גינהס חילוק
וכי שלמים וזה דקמי' אין
בין פ"ה: (א) ר"ה ומתפלל כי
פי' דבמפרש לקמן כי
בשוי' העיר בלמעניות אבל
לא באמצעות הפ"ד ואח"כ
מ"ד ומתפלל ורנא שירי:

רבינו גרשום

אין הבגורת רשאה לנוול
עצמה. לפי' ששומרה על
ספק ורואיה ליבשא. אלימא
בחסין. אין הבגורת רשאה
לנוול עצמה. כלומר דיכולה
לרחוץ בחמין. אבל לאו
בצינון. אלא רשאה
לנוול רשאה דאמר אבל בצינון
מותר. לא כי קמי'. אין הבגורת רשאה לנוול את עצמה ורנא
ליכא אלא לפניהו פסחא. אבל בצינון תענוו. לפיכך אסור. באבדו ונערה
רשאה לנוול עצמה. (שי"מ) דאבל אסור בין בחמין בין בצינון. ורנא שירי. לא כי קמי'. נערה רשאה לנוול בביתו ופירכוס.
אבל בצינון מותר. ולא חיי שירי. ופי' יחיד קובע ברכה לעצמו. לפיכך זה המתפלל י"ט וזה המתפלל י"ט.
תפלה ואינו מברך ברכה לעצמו. הני. ושי"ן. כ"ד חוויין. כדמפרש לקמן. ותנא שיה מתפלל תשע עשרה. אלא דקובע ברכה
לעצמו. שפברך העונה בעת צרה. (נדקא קשיא לך רנא) חוויין כ"ד ברכות. בקמייתא. בשלש תעניות ראשונות קא מיירי.
ליכא בזה כ"ד ולא חיי אלא י"ט. ולעולם אין היחיד קובע ברכה לעצמו. אלא שבאלו. אמצעות. אסורין באבדו. ורשאותו
מותרין במלאכה. לא לעשרים וארבעה זה וזה שיון. כי חייב דבאמצעות איכא עשרים וארבעה הכא נמי איכא אבדו קובע ברכה
ולא מצות לתרוגי דצבור מתפלל י"ט בשי"ן. והא איכא כ"ד. אלא ביחיד שקיבל תענית צבור. בשומע תפלה. שכולל בשמיים
לעצמו. ה"ג. תנא באיסורין קא מיירי. כלומר. לעולם בלמעניות ליכא כ"ד. והא ולא קמי' שבאלו פי' כ"ד שבאלו אין כ"ד.
אבל לא ביוחיד. אלא לא ביוחיד. דאין יחיד קובע ברכה לעצמו. ואפי"ה. לעולם בראשונות ליכא כ"ד. ולהכי לא קמי' שבאלו פי' כ"ד
בא"י אין כ"ד. דבאמצעות נמי אין כ"ד. (א) ח"ג. תנא ושייר. ולא (גרש"מ) נמי. כלומר. שירי כ"ד. דבשבע איכא באמצעות ליכא. והא אין בין קמי'. ומשמע דהוי דוקא. כי היכי דאמרין דאין בין קמא דוקא. אלא דליכא בנייהו אלא מתריעין וועלין
אל לכ"ד שיון. אלא באמצעות איכא כ"ד.

אין הבגורת רשאה לנוול עצמה. לפי' ששומרה על ספק ורואיה ליבשא. אלימא בחסין. אין הבגורת רשאה לנוול את עצמה ורנא ליכא אלא לפניהו פסחא. אבל בצינון תענוו. לפיכך אסור. באבדו ונערה רשאה לנוול עצמה. (שי"מ) דאבל אסור בין בחמין בין בצינון. ורנא שירי. לא כי קמי'. נערה רשאה לנוול בביתו ופירכוס. אבל בצינון מותר. ולא חיי שירי. ופי' יחיד קובע ברכה לעצמו. לפיכך זה המתפלל י"ט וזה המתפלל י"ט. תפלה ואינו מברך ברכה לעצמו. הני. ושי"ן. כ"ד חוויין. כדמפרש לקמן. ותנא שיה מתפלל תשע עשרה. אלא דקובע ברכה לעצמו. שפברך העונה בעת צרה. (נדקא קשיא לך רנא) חוויין כ"ד ברכות. בקמייתא. בשלש תעניות ראשונות קא מיירי. ליכא בזה כ"ד ולא חיי אלא י"ט. ולעולם אין היחיד קובע ברכה לעצמו. אלא שבאלו. אמצעות. אסורין באבדו. ורשאותו מותרין במלאכה. לא לעשרים וארבעה זה וזה שיון. כי חייב דבאמצעות איכא עשרים וארבעה הכא נמי איכא אבדו קובע ברכה ולא מצות לתרוגי דצבור מתפלל י"ט בשי"ן. והא איכא כ"ד. אלא ביחיד שקיבל תענית צבור. בשומע תפלה. שכולל בשמיים לעצמו. ה"ג. תנא באיסורין קא מיירי. כלומר. לעולם בלמעניות ליכא כ"ד. והא ולא קמי' שבאלו פי' כ"ד שבאלו אין כ"ד. אבל לא ביוחיד. אלא לא ביוחיד. דאין יחיד קובע ברכה לעצמו. ואפי"ה. לעולם בראשונות ליכא כ"ד. ולהכי לא קמי' שבאלו פי' כ"ד בא"י אין כ"ד. דבאמצעות נמי אין כ"ד. (א) ח"ג. תנא ושייר. ולא (גרש"מ) נמי. כלומר. שירי כ"ד. דבשבע איכא באמצעות ליכא. והא אין בין קמי'. ומשמע דהוי דוקא. כי היכי דאמרין דאין בין קמא דוקא. אלא דליכא בנייהו אלא מתריעין וועלין אל לכ"ד שיון. אלא באמצעות איכא כ"ד.